

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

Seria B.

„SFATURİ PENTRU GOSPODARI”

SUB DIRECTIVA REDACȚIONALĂ A D-LUI PROF. UNIVERSITAR
I. SIMIONESCU

SIFILISUL
ȘI ALTE BOALE LUMEȘTI

DE

Dr. Emil Gheorghiu

Seria B

CARTEA ROMÂNESCĂ

No. 8

CĂTRE CITITORI

Singura publicație de popularizare a științei este biblioteca „Cunoștințe Folositoare“, ce apare săptămânal câte un număr sub conducerea D-lui I. Simionescu, profesor universitar și membru al Academiei Române.

„Cartea Românească“, dând la lumină această bibliotecă scrisă pe înțelesul tuturor, a umplut un mare gol în publicistica noastră atât de lipsită, până la apariția bibliotecii „Cunoștințe Folositoare“ de orice lucrări de popularizare a științei.

Fiecare din cele patru serii, în care apar „Cunoștințe Folositoare“ cuprinde lucrări cu o anumită natură de cunoștințe, după cum se poate vedea din lista numerelor apărute:

Seria A. „Știința pentru toți“.

- No. 1. Cum era omul primitiv de I. Simionescu, adică ce înfățișare avea omul în zorii vieții lui.
- „ 2. Viața omului primitiv de I. Simionescu, adică obiceiurile de hrană, locuință, vânătoare ale aceluiaș strămoș al tuturor.
- „ 3. Gazurile naturale de I. Simionescu, adică descrierea bogățiilor de acest fel cu care ne-a dăruit natura.
- „ 4. Albinele de T. A. Bădărău, sau minunata viață a harnicelor făpturi care strâng pentru noi ceară și miere.
- „ 5. Diabetu, îngrășarea, gălbănirea de Dr. Căhănescu: trei dintre bolile cele mai dese, dar cele mai nebăgate în seamă.
- „ 6. Raze vizibile și invizibile de C. V. Gheorghiu, sau puterea ce ne-o trimete soarele.
- „ 7. Viața microbilor de Dr. I. Gheorghiu, ființele mici care nu lasă în pace viața omului,
- „ 8. Furnicile de T. A. Bădărău, sau despre tovarășele albinelor în hărnicie, chibzuință și gospodărie.
- „ 9. Viața plantelor de I. Simionescu, din care se vede cât de trebuitor este să cunoaștem nevoile acestor ființe.
- „ 10-11. Pasteur de C. Moțaș, o privire generală asupra întregii activități a marelui om de știință.
- „ 12. Soarele și luna de I. Simionescu, o descriere a celor ce sunt și se petrece în ele.
- „ 13. Telefonla fără fir de Tr. Lalescu.
- „ 14. Porumbeii Mesageri de V. Sadoveanu
- „ 15. Planeta Marte de Ion Pașa.
- „ 16. Dela Omer la Einstein de General Sc. Panaitescu.
- „ 17. Cum vedem de Dr. I. Glăvan.
- „ 18. Razele X de Ai. Cișmar

SERIA B.

No. 2

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
SFATURI PENTRU GOSPODARI

BOALELE LUMEȘTI

DE

DR. EMIL GHEORGHIU

BUCUREȘTI

EDITURA «CARTEA ROMÂNEASCA» S. A.

222161

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BOALELE RUȘINOASE SAU LUMEȘTI

Primejdia boajelor rușinoase este cunoscută de toată lumea; aceste boli sunt cu atât mai dăunătoare cu cât acei cari le-au căpătat, nu se arată la timp doctorului, „din rușine” zic ei și astfel continuă a îmbolnăvi și pe alții.

Din punct de vedere medical nu este boală rușinoasă, ci numai *boală*. Doctorul, prin obișnuința pe care o are și prin faptul că tot ce vede nu trebuie să spună, ceea ce se numește în lege *secretul profesional*, nu are a intra în alte chestiuni decât medicale.

Așa dar ori care sătean sau târgovăț mai în vrâstă ori tânăr trebuie să știe că este mai rușinos să ascunzi o boală, decât să te arăți la timp medicului. Este rușinos pentru că poți da boala mai departe, ceea ce ar fi o crimă și pentru că chiar dacă nu dai uneori boala ce pare vindecată, ea totuși rămâne în sânge și trece la copii.

În aceste momente când avem o țară mărită, și în care ar mai putea încăpea o populație ca

a noastră, când avem de umplut golurile pe care le-a lăsat un război mare și glorios pentru noi, fiecare cetățean trebuie să știe că are datoria patriotică de a combate bolile ce distrug sau slăbesc populația noastră.

La ce bun o țară mare cu un popor de stăpînituri!

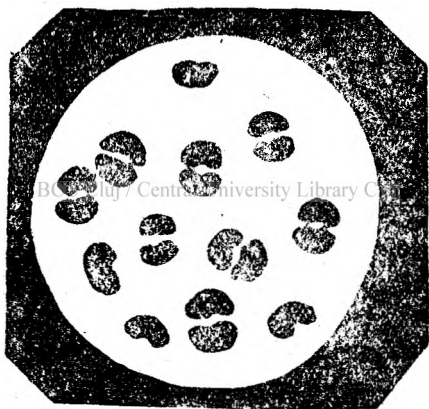

Fig. 1.

Bolile rușinoase care umplu orașele și satele, sunt blenoragia și sifilisul; ele sunt pricinuite de două semințe ce caută să ne distrugă și care poartă numele de microbi: *gonococ* (la blenoragie) și altul, un parazit foarte mic numit *trepone* (Sifilis).

Aceste două boli constituiesc așa zisul *pericol social*. Pentru a le combate — afară de medic — avem nevoie de concursul mulțimei care trebuie să se lămurească asupra lor cât mai mult.

I.

BLENORAGIA.

Blenoragia (Scurgerea la bărbați și femei) se arată prin scurgeri de puroi din canalul membrului la bărbați și din organul genital la femei. Această scurgere este de culoare galbenă, verze, albicioasă amestecată cu lichid apos. Puroiul blenoragiei pătează albiturile și este partea periculoasă. În acest puroi se găsește semința răului; *microbii* (viermișori) ce nu sunt altceva decât niște corpuri viețuitoare însă foarte mici, dar cari se află puzdeție în puroi. Microbii nu se văd cu ochiul liber; pentru a-i vedea e nevoie de un microscop (ochiană care mărește ceea ce nu vede în deajuns ochiul liber). Când ne uităm cu această ochiană vedem niște puncte mici ca grăunții de cafea, ce mișună în puroiul ce murdărește pe bolnav. Se pricepe dela sine de ce, dacă această semință e dătătoare de boală, ferindu-ne de ea, vom ocoli răul.

Din atingere cu acest puroi vom căpăta *scurgerile* și deci ne vom îmbolnăvi.

Această boală poate să se întindă la alte organe, cum e la testicul (boasă) și astfel va distruge semința necesară la înmulțire; se poate întinde și la beșica udului, rinichi etc.

Un însurățel care a avut scurgeri poate să nu mai aibă copii, ceeace pentru viața neamului este o primejdie.

Puroiul de la bărbat trece la femei și ea poartă această boală de multe ori fără a o bănuși; ceea ce e și mai rău, este că la naștere copilul trece printr'un organ bolnav. De aceea, pentru a feri noul născut de-a lua pe ochi puroi din organul bolnav al mamei, se spală îndată după naștere ochii copilului cu apă caldută (apă boricată) și se pune în ochi — de către moașă — picături de *nitrat de argint* ($1/200$, soluția lui *Crédé*), în lipsă se poate pune și zeamă de lămâe, când lehuza suferă de ce se numește „poală albă”. Altfel se poate ca noul născut să-și piardă vederea, căci în timpul eșirei semânța blenoragică dând în ochii copilului, îi curge în ochi, ei se roșesc și se acoper de un soi de peliță la început gălbue, apoi roșcată; cu timpul copilul pierde vederea. *Mulți orbi din naștere sunt nenorociți pe toată viața numai de către părinți bolnavi de blenoragie.*

Acest microb intrat în sânge poate să infecteze

(otrăvească) articulațiile și să producă o formă dureroasă și primejdioasă de reumatism blenoragic; zic primejdioasă fiindcă acest microb distruge funcția încheeturilor, înțepenindu-le. Astfel mușchii se subțiază, iar articulațiile înțepenesc și face ca *bolnavul să schlopăteze*.

Dacă răul se întinde la șira spinărei, corpul se încovăiază iar capul se apleacă tot mai mult către piept.

Bărbații au nevoie zilnic de canalul lor pentru a urina. Cu timpul însă din cauza acestei boli canalul se strâmtorează și formează acele stricturi (strângeri) dureroase și care au nevoie de medic pentru a fi operate.

La femei, se umflă mitra, cât și organele dinprejur dând acea boală pe care femeile o cunosc sub numele de *salpingite, metrite* etc.; de multe ori e nevoie de operație în spital pentru a-i scoate din burtă organele bolnave ce slujesc la înmulțire.

Deci avem de reținut că blenoragia este o boală rea, primejdioasă, de oarece pe urma ei putem pierde: vederea, organele de reproducție, mersul, puterea unui braț. Intr'un cuvânt din om ajungi neom, beteag, nefolositor spiței neamului, deoarece nu mai poți continua reproducția.

Care sunt cauzele care fac ca aceste boale să fie atât de răspândite?

În primul rând avem, *necunoașterea* acestui pericol și al doilea prea marea *încredere* pe care o avem în noi.

Tinerii — cei dintâi cari cad prada acestui microb — nu știu la ce se expun umblând cu femei răle și bolnave; ei o fac de oarece nu primesc o educație cum ar trebui.

Apărarea în potriiva bolilor lumeste trebuie să fie cunoscută, și cei ce nu o *cunosc* nu trebuie să se apropie de femei ușoare.

În școli, la regimente, educația tinerilor trebuie făcută, iar părinții cu grijă să controleze viața pe care o duc flăcăii, dându-le sfaturi folositoare. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Încredere în noi înșine. Unii oameni, cunosc pericolul, refuză însă să ia precauțiunile impuse pentru a împiedica molipsirea. Încrederea merge și mai departe și socotim pe unele femei ca sănătoase, lucru cu atât mai ușor cu cât e știut că la femei această boală de multe ori nu se arată decât mai cu greu, ceea ce nu le face să creadă că ar fi atinse de o mare primejdie.

Unele femei par sănătoase; de fapt răul clocește în ele și nici nu se gândesc că din lipsă de îngrijire, pot să înbolnăvească pe un bărbat chiar după vreme lungă, de un an sau doi. Acest microb, pe care l'am văzut la figura 1-a poate să stea adormit, ascuns undeva și să de-

vină periculos la un moment dat — din cauza unor împrejurări care îl stânjenesc.

Deci, în primul rând statul trebuie să intervină făcând o poliție sanitară stăruitoare, care nu se poate face decât la orașe, *la sate inițiativa particulară joacă un mare rol.*

Învățătorii și ei au menirea de-a predă higiena și de a face să pătrundă în popor ideile folosite.

Nu știu cauza, însă în programele școalelor — nu numai la noi dar și în alte țări — nu s'a dat o bună organizare învățământului de igienă, ca și când ar fi ceva netrebuincios.

Ori în lupta pe care o avem împotriva boalelor, inițiativa privată joacă un rol însemnat.

Să nu ne fie rușine și să spunem celor tineri ca să nu se prea joace cu focul, căci poate să o pătească și să se știe că dacă natura ne împinge la unele acte — fără a-i putea rezistă — de multe ori avem de suportat urmări din cele mai nenorocite.

Justiția nu ar putea să ne proteje?

S'a căutat să se legifereze și să se ajungă la declarație obligatorie. Aceste legi cer o aplicare fără de părtinire și capricii. Totuși ele dau greș, și de multe ori sunt neîndestulătoare.

În caz când soțul molipsește soția, sau ea îl molipsește se pot judeca și aceasta cu rapoarte medicale, iar curțile diferă în idei: unele nu a-

cordă divorțul, motivând că nu este ușor de probat care ar fi molipsirea, sau că soțul să știa bolnav și a infectat soția sau pe dos, iar în unele cazuri s'a respins divorțul cu condiția ca soțul să o îngrijească, plătind toate cheltuelile boalei soției lui.

Astfel se constată că blenoragia sau scurgerea la bărbați și la femei, alcătuește o boală rea și primejdioasă și pe care nu trebuie să o ascundem ci, să o căutăm dela început pentru a oprî de a o răspândi și la alții.

Un bătrân profesor spune că: „cel mai bun mijloc pentru a nu te molipsi de scurgerile genitale este de a te însurà de tânăr, și de a nu-ți înșeià soția... Și încă — adăugà el — sunt unii cari nici în asemenea condițiuni nu au noroc!”

SFATURI PRACTICE

Există predispuși la scurgeri?

Orice predispozițiuni organice care ar împedea spălarea membrului viril, expun la contagiune. Cum blenoragia este veche decând lumea, de aceea și Moise, 15 secole înaintea erei creștină, a dat cea mai veche descriere a acestei boli. Moise a prevăzut molipsirea și a recomandat operația circoncezării (tăerea împrejur), care servește de botez în religia mozaică. Astfel se poate face mai ușor față la nevoile igienei.

Curățenia ne împiedică să luăm boala.

Deci să ne spălăm bine cu săpun și să ne ținem curați după orice împrejurare. Să evităm femeea care prezintă scurgere ce pătează albiturile. Odată molipsit de boală, imediat să ne ducem la medic care va face spălături cunoscute de către acei ce au făcut armata—cu soluții de permanganat de potasiu, o pastilă la 10 litri: 8 litri, 5, 4 etc. soluție albăstrie sau injecții cu vaccin.

Cu cât vom începe tratamentul mai repede cu atât vindecarea va fi mai ușoară.

In timpul tratamentului nu se va mânca acrituri, nu se va bea spirtoase, vin sau bere și chiar cafea și se va purta un suspensor.

Cum va proceda un fost bolnav de scurgeri pentru a se însurà?

FI. 2.

Orice bolnav care se consideră vindecat trebuie să consulte pe medic înainte de a se însurà. Medicul se va uita cu microscopul, pentru a vedea dacă mai există sămânța răului și care dacă există va îmbolnăvi și pe soție, ce în scurt timp va face o boală și va fi nevoită să intre în spital și de aci înainte toate necazurile care vin unul după altul.

SIFILISUL

O mare pacoste pentru omenire, această boală zisă sifilis sau *cel perit*. Boală rea, căci nu numai că otrăvește pe acel ce a luat-o, dar urmărește și pe copii, cari se nasc bicisnici și de multe ori așa de prăpădiți, încât mor de oftică. Tuberculoza sau oftica seamănă cu sifilisul, de multe ori ești ofticos și capeți pe cel perit sau pe dos, ești sifilitic și devii ofticos. Și nu știi cum e mai bine să fii ofticos și să te molipsești de sifilis, sau sifilitic și să iei oftica.

Unii zic că ofticosul ce ia sifilisul se pierde mai iute, decât dacă un sifilitic cu sângele stricat devine ofticos. *In orice caz este mai bine să te ferești de ambele boli.* Sifilisul este o boală molipsitoare din cauză că există o sămânță, un microb ce merge de la om la om; el este cât se poate de mic, se vede greu cu ochenele cele mai măritoare și are forma unui mic sfredeluș. (Figura 2). De abea în 1905 s'a cunoscut acest mic viermușor (bacterie), care pătrunde printr'o zgârietură în sângele nostru și se stabilește

În splină, ficat, măduva spinării etc., unde trăește ca un parazit, distrugându-ne sănătatea.

Ca orice dușman al nostru, îi trebuie cum am spus mai sus o zgârietură ca să pătrundă. Când acest sfredeluș ajunge pe o zgârietură, face o mică bubă ce poartă numele de *șancăr*, tare la pipăit, căci mai este altul zis *șancăr moale*, și care nu dă sifilisul.

De la această bobuliță pleacă otravă în tot corpul și atunci se poate spune că boala s'a instalat, o boală rea, șireată în chipul de atac, cu urmări ce nu iartă.

Această boală s'a înmulțit mult după război. În Franța s'a constatat că după război numărul sifiliticilor a crescut cu 800.000. Boala aceasta este cu atât mai trădătoare cu cât putem întâlni zilnic bolnavi de sifilis, fără ca ei să se deosebească de ceilalți oameni, căci trebuie să se știe că: *sifilisul mai nici odată nu este scris pe frunte și când este scris (bube speciale), nu-l recunoaște decât medicul.*

S'ar pune o întrebare; dar de când oare s'a ivit această boală? După unii istorici s'ar crede că sifilisul a venit în Europa cu întoarcerea marinarilor lui Cristof Columb, descoperitorul Americii (1493). De atunci sifilisul a sporit.

La început se vaccinau (hultuiau) copiii de vărsat cu vaccin luat de la om și de multe ori se răspândea sifilisul odată cu vaccinul (sifilis vac-

cinal). De aceea azi se recurge la vaccinul animal, mai sigur din acest punct de vedere decât hultoiul luat de la om, și care dă a-celeași roade binefăcătoare.

Pentru a lua sifilisul trebuie să venim în contact cu un bolnav care are sâmbântă. Sifilisul din vânt nu se ia. La început sângele sifilitic este otrăvitor pentru un om sănătos. De obicei lacrimile, udul, scuipatul, sudoarea nu sunt molipsitoare dacă nu sunt amestecate cu sânge. Sângele la copii născuți din părinți sifilitici este stricat de tot, otrava sifilitică rămâne și în corpul omului mort; unii medici au luat astfel sifilisul făcând autopsii la oameni morți. Molipsirea se poate face prin sărut, prin sugere de rană, cum se face uneori, de către o persoană sifilitică (această practică este foarte periculoasă la populația evreească, din cauza că hahamii sug rana ce a rămas după tăerea împrejur; de aceea în familiile mai culte se face această operație de către un medic). Un copil sifilitic poate molipsi pe doica, femeie sănătoasă până atunci. Sifilisul se mai ia prin pahare în care a băut un sifilitic, din linguri, furculițe, biberoane ce se trec la mai mulți copii, din suflarea în instrumente de muzică (flaut, piculină, drâmbă, goarnă etc.). În fabricile de sticlă unde mai mulți suflă cu aceiași țevă, se văd molipsiri ale sifilisului ce se află în gură sub formă de plăci. etc. etc.

Sifilisul deci *se ia* și *se moștenește*. S'a văzut copii ce au moștenit această boală de la părinții lor, cari au avut-o cu 18—20 ani înainte de naștere. Mamele care s'au molipsit de sifilis leapădă înainte de vreme (avort).

Astfel se văd unele femei ce de câte ori sunt însărcinate, leapădă după câteva luni, chiar dacă ajunge să nască copilul, de cele mai multe ori este putred sau plin de bube (pemphigus), iar unele femei sifilitice se îmbolnăvesc după naștere și zac greu (leuze infectate).

Sifiliticul dacă nu se caută, toate viscerele încep a se roade, începând cu gâtul, plămânul, rinichiul, inima, arterele, măduva și nervii corpului omenesc. Într'un cuvânt sifiliticul poate ajunge rău: damblagiu sau chiar într'o casă de nebuni! Nu este boală ca să facă din om neom ca nebunia; unii vorbesc într'aiurea, alții își curmă viața spânzurându-se sau aruncându-se într'o apă mare, înaintea unui tren etc. Copii eșiți din părinți sifilitici sunt uneori monștrii; unii trăesc și se văd prin panorame, iar alții mor și înfine unii dacă nu sunt monștri, sunt slăbănogi, vorbesc târziu, învață cu greu, nu-și aduc aminte decât greu de tot. Sunt imbecili, idioți și fac rușinea familiei care îi hrănește fără nici un folos pentru ei.

O sumă de copii cu ghinduri, cu găuri la gât din care curge puroi (scrofulat de verolă), cu

Fig. 3.
Spina ventosa sifilitică, (boală de degete).

oasele bolnave, sunt nevinovații moștenitori ai unei boli ce nu cruță pe nimeni.

Se vede în figura No. 3 cum se prezintă o mână de copil sifilitic cu degetele umflate jos, cu puroi gălbui care curge tot timpul. De aceea în popor se zice și cu drept cuvânt, că: *cel perit a ajuns la ciolan.*

Toate aceste urme rele nu ne pot lăsa reci; părinții trebuiesc să știe că în creșterea copiilor au în grija lor și supravegherea sănătății. Să le spună totdeauna ca să se ferească de bolile lumești, și să nu ascundă când sunt bolnavi, *căci boala căutată nu e periculoasă, ca boala părăsită.* BCU Cluj / Central University Library Cluj

Să se știe că sifilisul este o boală care se poate bine căuta.

Acel ce a căpătat sifilisul trebuie să se ferească de a-l da la altcineva.

Trei cazuri se pot întâmpla: a) *Holteiul, (flăcăul)* trebuie să se îngrijească să-și vindece boala. b) *Logodnicul*, nu se va putea însură decât după ce nu va mai prezintă nici un pericol, deci dacă a fost bine îngrijit timp de 4 ani. c) *Cel însurat*, dacă s'a îmbolnăvit în afară de casa lui, trebuie să nu molipsească nevasta și copiii.

Sfaturile medicului trebuiesc îndeplinite, iar acei ce nu s'au căutat bine și nu au urmat lecuirea ca toată lumea, fiindcă s'au căutat cu babe sau șarlatani, sau dacă femeele lor devin îngreu-

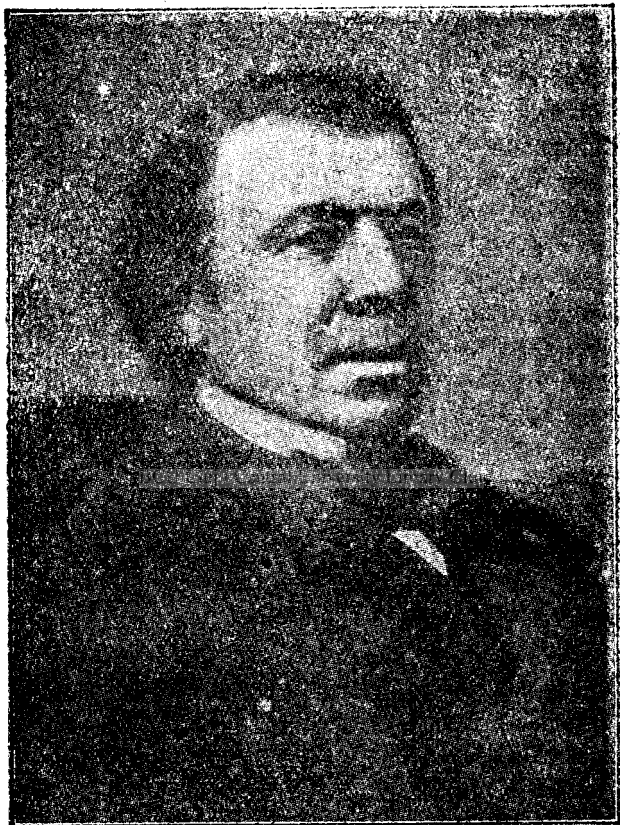
nate, să se ducă la medic, să-i spue cum stă cazul și imediat să înceapă a se îngriji și pe ei și pe nevestele lor.

Dacă se naște un copil, *el trebuie să sugă numai de la mama lui* și să nu se treacă cum se face uneori la horă, nunți, sau sărbători, copiii dela o femeie la alta, *căci un copil sifilitic poate sugând să dea pe cel perit.*

Bolnavul mai trebuie să-și aibă furculița lui, lingura lui, cuțitul lui și mai ales, după cum este obiceiul, să nu dea de băut la nimeni din paharul lui și să nu fumeze decât din pipa lui. Tacâmurile trebuiesc spălate aparte și *nu amestecate cu celelalte*, în apă clocotită dacă se poate. Să nu se sărute pe gură, căci s'au văzut femei ce au dat boala la horă, mușcând de buze pe flăcăul cu care au jucat. Ele au sămânța în gură (plăci mucoase cu sfredelușe Fig. 2), ce intră în sânge, dând astfel boala.

Un mare profesor de la Paris, care a lucrat pentru răspândirea lecuirei cu mercur (*A. Fournier*), spunea cu drept cuvânt: *Sifiliticilor, voi trebuiți să vă căutați repede, timp îndelungat și bine, iar viitorul celor ce se vor naște din voi, nu va fi prea prost, dacă ați îndeplinit tot ce vi s'a spus ca să faceți.*

Cei care au fete de măritat, se gândesc bine

Fig. 4.
Profesorul Ricord
care a impus tratamentul cu mercur.

înțeles mai mult la starea materială. La ce bun avere dacă nu este sănătate? De trei feluri de îmbolnăviți trebuie să se ferească un tată, când își însoară copiii: de *ofticoși*, de *alcoolici* (bețivani sau fii de bețivani) și de *sifilitici*.

Cum am spus mai sus, numărul sifiliticilor a crescut, de aceea băgarea de seamă trebuie să fie și mai mare. Avem o armă bună pe care nu o are știința de multă vreme: *examenul sângelui*. Cu ajutorul unor încercări speciale (reacția lui *Wassermann*, care cu toate că are un nume german este totuși de origine franco-belgiană, *Bordet* și *Gengou*), se scoate sânge din acel ce nu știe dacă are sau nu are boala și medicul poate să spună dacă acel ce a fost astfel examinat este sifilitic sau nu este (rezultat pozitiv, rezultat negativ); cu ajutorul laboratorului putem avea un bun *certificat de sănătate*. Va veni, sunt sigur, timpul când metoda de a examina sângele nu va mai da greș și când legiuitorul pentru a ocroti rasa, va impune la căsătorie și acest certificat de sănătate. Căci toți de la sate și orașele trebuiesc să știe că de multe ori vizita la orașe este periculoasă. Comerțul merge bine, săteanul poate fi cu tovarăși veseli, se dă la băutură și după chef urmează pierderea banilor și a sănătății. În orașe sunt o sumă de femei, ce seamănă boalele în jurul lor și de care trebuie să ne ferim. Am căzut în ispită să nu uităm să ne spălăm

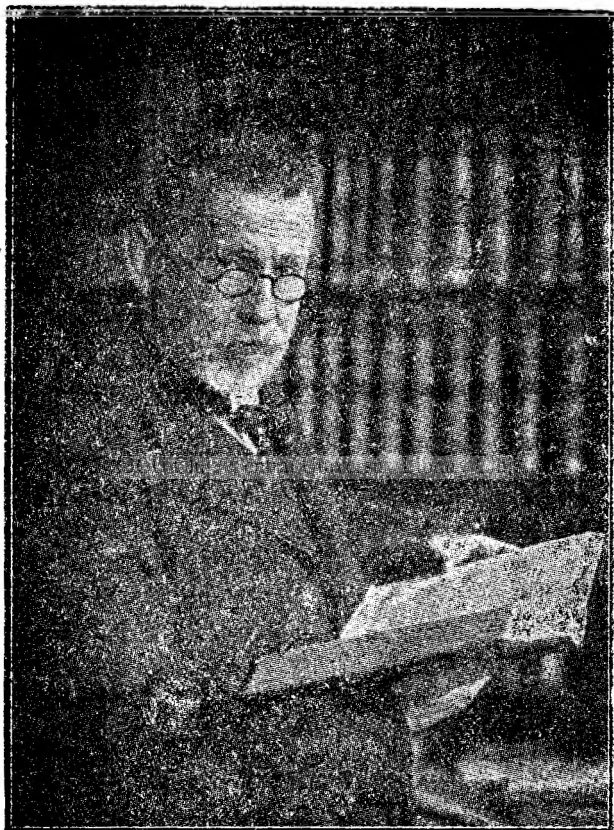

Fig. 5.
Profesorul Ehrlich.
Descoperitorul leacului cu arsenic (606).

bine cu apă *cu săpun*, cât mai mult că nu strică. Acei mai cu dare de mână și prudenți ar putea să-și cumpere dela farmacie pomada lui Metchnikoff (calomel 10,0; ulei de vaselină 4,0; lanolină 10,0; apă de rose 3,0), cu care să-și acopere părțile ce vin în contact cu femeea.

Prin urmare curățenia pielii, aplicarea înainte de pomadă cu mercur ca mai sus, ne-ar fi ferit de molipsirea cu boală zisă *cel perit*; așa s'a procedat în Franța în timpul războiului. Odată bolnavi să ne gândim la vindecare, pentru a nu zace mai târziu la spital. Un biet trâmbițaș țigan care își câștigă ziua suflând din flogorn, s'a văzut în o zi că nu mai poate scoate sunete din goarna sa. Ducându-se la Doctor i-a găsit că cerul gurei era spart din cauza mâncărimei boalei, care distruge ca valurile apei ce rod din stâncă. Un altul, tot ca țiganul lăutar, nu s'a căutat și s'a ales cu nasul mâncat, cărn, de toată lumea râdea de el. Când ne gândim că cu câțiva centimetri de mercur și unul și altul s'ar fi vindecat!

Astfel se prezintă aceste două boli cărora li se mai zice și rușinoase, nu știu dacă ele sunt atât de rușinoase pe cât sunt de periculoase.

TRATAMENTUL SIFILISULUI

Sifilisul tratat de la început nu prezintă nici un pericol. Altfel această boală este dăunătoare individului căci nu știm la ce capăt va eși, iar moștenitorii vor avea sănătatea compromisă totdeauna. Tratamentul a preocupat pe toți savanții medici din toate vremurile și eră natural ca ei să se intereseze de cea mai frecventă boală cronică ce poate compromite viața vârstarelor tinere și face ca o sumă de femei să lepede.

În momentul de față România dispune de cantități mari de medicamente antisifilitice obținute prin comisia de despăgubiri de la Paris, ca tribut de război luat de la germani. Se va profita de acest prisos de medicamente pentru a le cui cât mai mult această boală.

Când apărură sifilisul în Europa Occidentală, lumea eră îngrozită de noua boală pe care o comparau cu ciuma, atât de mari erau dezastrele la început. Medicii o priviau cu brațele încrucișate iar șarlatanii — corespunzători babelor de la

noi — dispoiau lumea dându-le fel de fel de leacuri, ce nu făceau decât rău.

Cu timpul a început a se cunoaște boala, a se studia cum se face molipsirea și s'a văzut că sănătoșii o iau de la bolnavi, iar copiii de părinți bolnavi sunt și ei bolnavi.

Un mare chirurg francez către secolul al șase-spre-zecelea (Héry), surprins de a vedea acea bubă întărită ca o bățatură de pe organele bărbătești sau femești, a arătat că în această bubă ar fi sămânța răului. Ce făceau medicii de pe atunci? De la început s'a recurs la *mercur* sau argint viu, dar cura era greu de suportat și băgase groaza în bolnavi. Ei erau închiși în camere supra-încălzite, unde li se făceau fricțiuni dimineța și seara, timp de o săptămână. Dar la început tratamentul cu mercur slăbea în așa grad pe bolnavi, își pierdeau dinții, muriau de boli de mațe, de rinichi etc., încât medicii s'au împărțit în două tabere: unii pentru mercur și alții contra.

Aceasta ne arată ce dezastre s'ar fi putut ivi pentru omenirea întreagă, dacă nu s'ar fi căutat să se vadă de ce efecte era capabil mercurul și dacă înlocuit prin alt medicament, bolnavii nu ar fi suferit.

În secolul al șapte-spre-zecelea începe introducerea mercurului pe cale bucală; însă și pe gură s'a abuzat în așa grad, încât încă odată mer-

curul eră să fie scos dintre leacurile sifilisului. Mai mult încă, și acesta eră un pericol cât se poate de mare, se dădea mercur și pentru scurgeri, pentru orice boală zisă lumească sau veneriană. De la început putem spune că *mercurul este un medicament numai contra sifilisului* și de aceea acei ce-l întrebuițau contra altor boli riscau să-l compromită.

În acest haos de teorii și de încercări cu un medicament atât de bun ca mercurul, însă care nu era întrebuițat după forța lui și așa cum se cuvine, apare *Ricord*, ce arată că tot ce curge (blenoragie, vaginită femească, vegetațiile, orchita) nu are nici o legătură cu sifilisul. „Trebuie să se isprăvească odată cu aceste vechi credințe și să dăm afară din cadrul bolilor sifilitice tot ce nu-i sifilis”.

Omenirea la orice moment își are geniul său și Franța a fost totdeauna o țară privilegiată, căci atât *Pasteur* cât și *Ricord* sunt fiii ei.

Ricord arată că: *mercurul vindecă sifilisul, numai sifilisul și a-l întrebuițâ contra altor boli ar însemnâ a nu ști ce face.*

Cu câtă luciditate el văzuse că buba tare este sifilitică, iar buba moale este numai o simplă coptură, fără acea infecție din sânge care nu este altceva decât sifilis. Tratamentul cu mercur a fost impus pe la mijlocul secolului al nouă-spre-zecelea, de când omenirea profită de binefacerile lui.

Cu toate aceste *Ricord* nu făcuse totul și fiindcă nu putea să constate pe calea experiențelor contagiunea complicațiilor târzie, pentru el aceea ce bolnavii prezintă și pe care doctorul le numește complicații secundare (sifilide), *plăci mucoase*, nu ar fi contagioase.

Un elev al lui *Ricord*, cel mai mare savant sifiligraf al vremurilor *A. Fournier* arată că *plăcile mucoase sunt contagioase*. Se vede ce importanță are acest fapt, pentru că de aci vine molipsirea a 2-a, cea dintâi se referă la șancrul tare genital de la femei sau bărbat. De la *Fournier* a început acea supraveghere asupra tinerelor fete recunoscute sifilitice, ce pot să molipsească. De aceea s'a instituit *dispensare* unde se examinează organele, pielea și gura pentru a scoate din circulație toate ființele semănătoare de reul sifilitic.

Savantul francez arată ceva și mai grav că, *otrava sifilitică poate să atace nervii și creierul* (sifilisul nervos). Acei ce-și târie piciorul sau calcă de sus ca un cal, cu fel de fel de turburări nervoase, sunt vechi sifilitici ce nu s'au tratat. Astfel boli ca tabesul dorsal și paralizia generală, pe care bolnavii ce au fost în spitale le cunosc bine, sunt urmele acestei periculoase molime.

Sifilisul în starea actuală *constitue boala ce se vindecă*. Nu mai este permis a nu ne căuta, ~~cu~~

atât mai mult cu cât tratamentul este astfel reglementat acuma, încât prezintă siguranța cea mai mare.

Pe lângă mercur pe care-l introducem în noi prin *injecțiuni* subț piele, de sare de mercur solubilă în apă, prin *fricție* la încheeturi cu pomada mercurială cenușie și rar subț formă de *vilule*, avem și arsenicul.

Dela 1919 a început să se vorbească de tratamentul cu compuși chimici arsenicali sau 606. Cercetările ce s'au făcut au arătat că acest medicament condus cu pricepere vindecă ca și mercurul. Azi el este un medicament curent și foarte bine suportat. Arsenicul este întrebuințat singur sau împreună cu mercurul. Orice sifilis la început profită mult din tovarășia *arsenic-mercur*, iar arsenicul în caz de sarcină, este foarte bine suportat de femeea în poziție.

Arsenicul are darul de a îngrășa, de a întări, contra mercurului care slăbește; de aceea *ftizicii sifilitici suportă foarte bine medicațiunea arsenicală*. Cu toate că s'a crezut la un moment dat că s'a găsit un medicament de înlocuire a mercurului, putem spune că timpul a arătat că *nici un medicament nu are monopolul său de vindecare*. Căutarea sifilisului este serioasă; el cere o bună îngrijire medicală și tot timpul controlul cu *reacția lui Wassermann*. Cu această reacție

se cântărește răul și se dă posibilitatea la combinarea diferitelor medicațiuni după cazuri.

Înainte, căutarea în spitale a sifiliticilor săraci se făcea pe o scară întinsă. În asemenea condițiuni sifiliticul era imobilizat un timp îndelungat, își perdeva locul pe care-l avea și se deprindea cu o viață de trândăvie spitalicească. Azi, grație curei atât de bine orânduite prin arsenic sau mercur, bolnavul nu are aproape de loc nevoie de a stă la spital. După o săptămână, în timpul căreia a urmat prima tratare pentru a nu mai fi periculos pentru contagiune, el poate părăsi spitalul și să se caute la dispensarii (dispensarii comunale, dispensariile asigurărilor sociale, etc.).

Durata bolii fiind lungă și durata tratamentului trebuie să fie de 4 ani. De aceea pentru a fi siguri de vindecare, timp de 4 ani se va urma cura medicului.

După 4 ani se va face un nou examen și de se va găsi în analiza sângelui că boala nu a fost lecuită, *se va prelungi tratarea și mai departe.*

În rezumat, orice bolnav atins de sifilis trebuie să se caute, căci medicina dispune de o medicațiune sigură în sifilis, cum nu dispune în alte boli

Higiena sifiliticilor.

În timpul tratamentului orice sifilitic are nevoie de a avea dinți buni și gura curată, altfel

riscă să se îmbolnăvească de gură și să-și piardă dinții.

Să nu-și ardă gura cu mâncări piperate, prea acrite și să nu fumeze. Corpul, să fie cât se poate de curat: băi de puțină sau de pucioasă. Să nu fie obosit și să nu fie otrăvit de băuturi spirtoase.

Mulți bolnavi au încrederea în băi ce cred ei că fac minuni. *Nu există băi care să vindece sifilisul.* Băile au efect asupra curățeniei, repauzează corpul dacă nu se duce o viață desfrânată, ajută la eliminarea mercurului, care devine otrăvitor, dacă nu-l scoate corpul din el. Bolnavii cu tendința scleroasă, cu dureri în încheieturi, profită de cura în stațiuni cu ape iodo-cloro-sulfurate precum este la noi *Govora*. Cum sifilisul se întâlnește la același bolnav cu otfica sau tuberculoza, acești bolnavi profită de băile de nămol de la *Tekir-Ghiol*, unde se îndreaptă și mai ales copiii ce au moștenit sifilisul.

În ce privește răspunderea penală în caz de molipsire cu toate că în cod s'ar afla un articol ce s'ar putea aplica, în afară de unele cazuri de divorț, nu există o răspundere în caz de molipsire și în afară de aceea ce survine în timpul violului și care cade sub scutul altor articole.

Rolul medicului în materie de sifilis este imens de mare, de oarece el trebuie să supravegheze ca să nu-i scape vre-un sifilitic sau să condamne pe un inocent la tratamentul sifili-

sului. Sifiliticul ar trebui ca și în testamentul său să prevadă pe lângă averea ce o lasă și boala de care este sigur că a suferit. Astfel un medic istorisește cazul unui client, care era sifilitic el și nevasta lui, și după o căutare bine condusă ajunseră să aibă un copil. Atât tatăl cât și mama mor în urma unui accident de automobil, iar copilul ajungând adult, prezintă la un moment dat scrofuli ce nu se vindeau cu tot tratamentul antiscrofulos. Grație testamentului s'a putut pricepe cauza și tratamentul antisifilitic salvă pe acei ce eră amenințat să rămână infirm, dacă nu l'ar fi tratat medicii sa pe un sifilitic.

Seria B. „Sfaturi pentru gospodari”.

- No. 1. **Ingrijirea păsărilor** de *C. S. Motaș*, Dacă s'ar socoti câtă pagubă se aduc gospodinilor prin moartea păsărilor de curte, această cărțuție n'ar lipsi din nici o casă de gospodar.
2. **Despre tovarășii de Preot C. Dron**, ca leac împotriva specei culei și a scumpetei.
3. **Despre scarlatină de Dr. I. Gheorghiu**, și alte boli care omoară pe copii, se dau sfaturi folositoare în această cărțuție.
4. **Livada de sâmburi** de *G. Gheorghiu*, cum poate să-și o fa a fiecare gospodar.
5. **În jurul casei** de *M. Lupescu*, acareturi; cum să-ți orânduiești te învață cărțuția aceasta.
6. **Casa** de *I. Simionescu*, Cum s'o faci și cum s'o ții, te învață cărțuția.
7. **Morcovul și alte legume** de *P. Roziade*, sau cum să le cultivi ca să culegi mult pe pământ puțin.
8. **Sifilisul** de *Dr. E. Gheorghiu*, este o boală care roade sănătatea celor în vârstă ca și a copiilor.
9. **Temelul îmbunătățirii vitelor** de *Th. Chițoi*, stă în cunoașterea și îngrijirea lor.
10. **Votul obștesc** de *A. Gorovei*, e acum dreptul tuturor. Cum să-l îndeplinești te învață această cărțuție.
11. **Creșterea porcilor** de *A. Oescu*, e și ușoară, dar și grea. Boli sunt multe. Cărțuția îți arată leacurile și îngrijirile de dat.
12. **Viermil de mătasă** de *T. A. Bădăraș*, sunt o bogăție de care nu tinem seamă.
13. **Ofița sau tuberculoza** de *Dr. E. Gheorghiu*, este boala cea mai grozavă care ne amenință pe toți.
14. **Pelagra** de *Prof. V. Labeș*, de asemenea bântuie la țară.
15. **Alegerea semințelor** de *C. Lacrățianu*, este operația cea mai nelipsită pentru a căpăta rod bun.
16. **Creșterea păsărilor** de *Prof. C. Motaș*, interesează pe orice gospodină.
17. **Rătăcirile bolșeviste** de *Maior I. Mihai*, trebuesc stărpite dintre noi.
18. **O stupină dintr'un roi** de *N. Nicolaescu*, cine n'ar dori-o? Cum se poate ajunge, stă scris în cărțuție.
19. **Cum se întemelază o vie** de *D. M. Cădere*; nu mai merge cu obiceiul vechiu; cum trebuie să se facă trebuie de știut.
20. **Răsadnița și plantele din răsad** de *V. Sadoveanu*, ne arată cum se reușește să se cultive legume primăvăratic.
21. **Leiiuzia** de *dr. E. Gheorghiu* ne arată cum trebuie să fie îngrijită femeia înainte de naștere și la naștere.
22. **Mesteșugul vopsitului cu burueni** de *Art. Gorovei*
23. **Cum orbim** de *I. Glăvan*.
24. **Păstrarea cărnei de porc** de *G. Gheorghiu*
25. **Calul** de *Prof. E. Udrișchi*.
26. **Doctorul în casă** de *Dr. O. Apostol*.
27. **Cum trebuie să ne hrănim** de *E. Severin*.
28. **Lămurirea legii dărilor** de *Iuliu Pascu*.
29. **Beția** de *Dr. Emil Gheorghiu*.

- No. 30. **Lămurirea Constituției de Artur Gorovei.**
 „ 31. **Boale parazitare la animale cari trec la om de C. Molaș**
 „ 32. **Folosințe nesocotite în gospodăriile de I. Simionescu.**
 „ 33. **Mama și copilul, de Dr. Manicaticide.**
 „ 34. **Indrumări spre sănătate, de Dr. Bordea.**
 „ 35. **Cum să ne îngrijim, de Dr. Bordea.**

Seria C. „Din lumea largă“.

- No. 1. **Ucraina de G. Năstase, este țara din spre răsăritul nostru.**
 „ 2. **Cehoslovacia de I. Simionescu, este țara tot vecină nouă, care a dovedit închegarea ei prin muncă și hărnicie.**
 „ 3. **Munții apuseni de M. David, ne sunt scumpi. În ținutul lor trăesc Moții vestiți.**
 „ 4. **Finlanda de I. Simionescu, este o țară minunată, căci oamenii au făcut minuni de muncă.**
 „ 5. **Bucovina de I. Simionescu, «veselă grădină», este descrisă cu tot ce are.**
 „ 6. **Basarabia de G. Năstase, ne era puțin cunoscută deși dragă. E datoria fiecăruia să cetească această cărțuție.**
 „ 7. **Dobrogea de C. Brătescu, Bulgariei zic că e a lor; cât neadevăr ține această spusă, se poate vedea din cărțuția pomenită.**
 „ 8. **În spre polul sud de I. Simionescu, Muncă și jertfă omenească s'a cheltuit pentru a cunoaște această parte de pământ.**
 „ 9. **Olanda de Ap. D. Culea, e țara muncii și a minunilor pe care ea le aduce.**
 „ 10. **Viața în adâncul mărilor de C. Molaș, era până acum o taină.**
 „ 11-12. **A. Saguna de I. Lușaș.**
 „ 13. **Către Everest de I. Simionescu.**
 „ 14. **România de peste Nistru de V. Harea.**
 „ 15. **Ardealul de I. Simionescu.**
 „ 16. **Lituania, de G. Năstase.**
 „ 17. **Câmpul Transilvaniei, de Ion Pop Câmpianu.**

Seria D. „Știință aplicată“.

- No. 1. **Fabricarea săpunului de A. Schorr, este ușoară. Fiecare gospodină poate să o săvârșească. Cum? Cărțuția îi arată.**
 „ 2. **Motorul Diesel de Ing. Casseli, este astăzi întrebuițat pretutindeni.**
 „ 3. **Industria parfumului de E. Severin.**
 „ 4-5. **Aerul lichid de Ilie Matei.**
 „ 6. **Industria azotului de L. Caton.**

Toate aceste cărțuții se pot strânge și în volumașe, fiind paginate în acest scop. Se pot face și abonamente.

În fiecare săptămână va apare câte un număr ce cuprinde 32 pagini și se vinde cu 3 lei.

Se pot face abonamente pentru 20 numere, trimittind 50 lei prin mandat poștal la Societatea „CARTEA ROMANEASCA” - București, Bulevardul Academiei, 3.

De vânzare la toate librăriile și depozitari de gazete din țară.